

BOEMANÉ

DĚJINY RODU HILŮ A WOLFŮ

VRŠOVCI

Základní dílo – JAN SETUNSKÝ

BOEMANÉ

JAN SETUNSKÝ

Vydavatelství: powerprint, Praha
Tisk: powerprint s. r. o.,
Brandejsovo nám. 1219/1, 165 00 Praha – Suchdol
www.publikace24.cz

První vydání, 2021

Kniha neprošla jazykovou korekturou vydavatelství.

ISBN 978-80-7568-424-0

Strana 1:

Sv.Ludmila a Sv.Prokop z votiv.
obrazu arcib.Jana Očka z Vlašimi

Strana 2:

Svatá Ludmila z oltáře P.Marie kaple
Sv.Anny kláštera Sv.Jiří v Praze

Strana 3:

Freska presbyteria kláštera Sv.Jiří
v Průfeningu s Církví panující

Předmluva

Období raného středověku od 6. do 9.století zanechalo z území středoevropské oblasti severně od Dunaje, pro potomky původních obyvatel, pramálo písemných či archeologických podkladů vývoje, potřebných k sestavení věrohodné mozaiky vlastní historie. Současná vědecká praxe nám proto předkládá pro potřeby sebeurčení velice skoupé závěry, které svou formulací definují až závěrečnou fázi tohoto období, ale jeho průběh ponechává zahalený v rouchu pověstí a mýtů, maximálně připouštějící původ v předávané paměti starých otců. Mýtů, na kterých nemůže, respektive nesmí promovaný historik bez hmotných důkazů stavět. Tuto službu historické vědy k objasnění národních kořenů považuji za nedostatečnou.

Použitá metoda

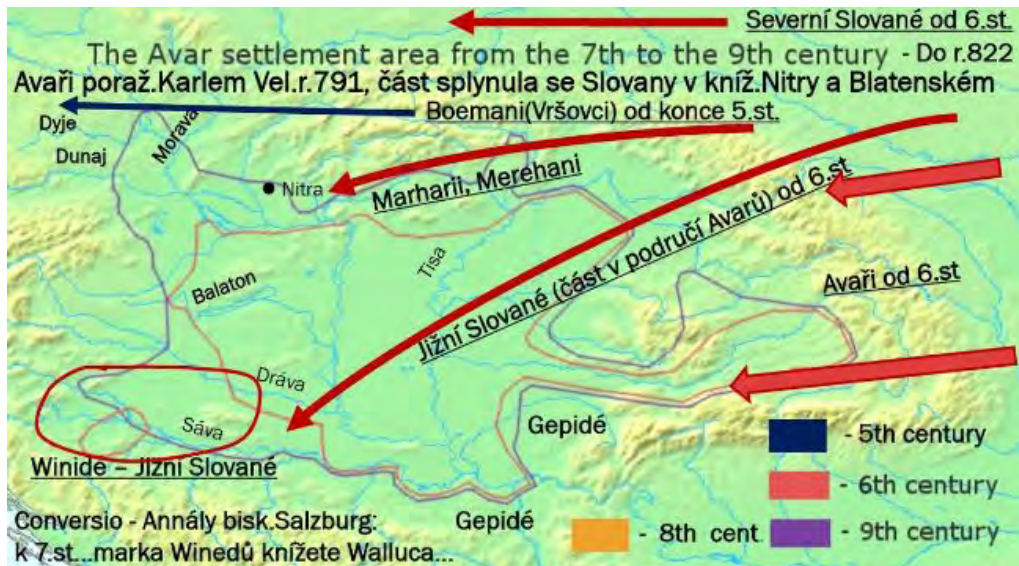
Dovolím si zde proto předložit způsob, jak lze v širokém záběru raně středověkých událostí Evropy metodou propojení řady reálných situací a návrhů pravděpodobných hypotetických řešení bílých míst vývoje, vytahat střípky nového poznání a sestavit sledy vývoje období s pravděpodobností blížící se jistotě. Hodnotícím kritériem pro posouzení správnosti postupu je pak prověrka předkládaných pravděpodobných řešení co nejčetnější sítí historicky ověřených faktů v křížové provázanosti. Některé historické záznamy kronikářů, často poplatné zadavateli či pozici ve sporu, jejichž záznamy bezvýhradně přijímáme, lze touto metodou též prověřit a posoudit správnost jejich převzetí (vzor - D.Třeštík – Vznik Velké Moravy, Lidové Noviny 2008, str.38n).

Uvedení do situace

Naše putování zahájíme obdobím stěhování národů v souvislosti s pohybem masy populace Hunů ze Skýtie, z prostoru SV od Kaspického moře, směrem na západ do centrální Evropy. Tato hybná síla uvedla do pohybu od 70-tých let 4.století do poloviny 5.století na trase 3700km okolní populaci evropských kmenů obdobně, jako když se prstem projede klidná vodní hladina a tvoří se víry. Prvotní impuls vyvolal v závěru 5.století následný pohyb dalších populací kmenů z východu směrem na západ Evropy.

1.verze původu Boemanů - Zdá se , že mezi prvními mohla být populace Boemanů, původem nám neznámého kmene, snad vzdáleně příbuzného s Hungary, který se zřejmě přesouval v závěru 5.století z oblasti severně od Černého moře do oblasti dnešních Čech. Na přelomu 5. a 6.století následoval pohyb Slovanů na sever střední Evropy až k ústí Labe a do Polska, do

oblasti Moravy a Slovenska a jižní proud do Slovinska, Chorvatska a na sever Balkánského poloostrova. Oblast Panonie hned vzápětí „zašpuntoval“ kmen Avarů, z hlediska vývoje populace, zřejmě další kmen postgenerace Hunů, a za nimi gótské Gepidé.

Tato vstupní matice rozložení populace střední Evropy tvoří základ dalšího směřování při rozkrývání vývoje na našem území, území Čech, Moravy a Slovenska. Pro stanovení sledu událostí ve vývoji kmene Boemanů je podstatné rozkrýt též historii našeho území před jejich příchodem. Podrobně se touto problematikou zabývám v 1. díle 9-ti dílného cyklu přednášek s prezentací „Odkud jdeme a kam“ z června 2018. Zde budu konstatovat pouze fakta potřebná pro dokladování tohoto vývoje. Přeneseme se tedy postupně z let 400 př.n.l., kdy území Čech a Moravy obývali Keltové z kmene Bójů, do první poloviny 1. st. př.n.l. s nástupem Markomanů, až k odchodu migrujícího kmene Langobardů.

1. Fáze vývoje našeho území do r.493 - doby odchodu Langobardů

Keltové - Naše území bylo domovem Keltů již od 6. st. př.n.l. Sídlem kmene Boiů, tzv. Boios (nápis ze střepe vázy z oppida Manching u Ingolstadtu), se stalo kolem roku 400př. území české kotliny a dále Moravy a Slovenska. Ve hře jsou dvě verze vývoje, kdy první předpokládá pohyb masy Keltů z prostoru východní Gallie, který byl dán nárůstem populace spojeným se zajištěním potravy. Boiové se podle ní usadili na našem území pod náčelníkem Segovesem a druhá část v Pádské nížině v Itálii pod Belovesem spolu s kmenem Sennonů pod Brennem, jak vyplývá z nejstarších zpráv řeckého historika Strabóna (Geografica), či římského Tita Livia (Od založení města). Podle druhé verze mohla odejít část populace Keltů do Itálie právě z české kotliny (Drda, Rybová – Akropole na hradišti Závist v 6.-4. st. př., AÚ AVČR 2008). Závist, toto výjimečné místo naší historie, které bylo kultovním centrem už později Bylanské kultury v období Hallstadtu (Ha D2), bylo tehdy asi i na temeni odlesněno. Samotná populace Boiů pak osídlila podle mého názoru sousední vrch v oppidu Šance (www.Academia.edu – Soužití

Keltů s bohy – ČNS Tábor 2015, J.Setunský). Osobně se přikláním, z důvodu přesunu dalšího keltského kmene Sennonů z Gallie za Boii v Itálii, k verzi první.

Populace Keltů a předchozí Bylanské kultury vytvořila na našem území soustavu několika stovek opěrných bodů, zejména v české kotlině a SZ, S a SV od ní. Na trasách, převážně kolem přítoků Labe, vznikla oppida, ohrazená centra. Na Vltavě - Třísov, Nevězice, Hrazany, Závist, na Berounce – Stradonice, na Chrudimce – České Lhotice. Na Moravě pak byla sídliště zejména v okolí řeky Moravy a oppidum Staré Hradisko (viz Encyklopedie Keltů v Čechách – Jiří Waldhauser a na Moravě a ve Slezsku – Jana Čižmářová), na Slovensku v okolí řek Váhu Nitry a Hronu a jejich ústí do Dunaje a na Zemplíně (Keltové-Taurisci). Tato vyspělá kultura své doby zpracovávala bronz a železo a razila mince. Stříbrné keltské drachmy a zlaté statéry, včetně jejich zlomků či násobků (Třísov, Závist, Stradonice a Oškobrň v Čechách a Staré Hradisko na Moravě, Pressburg -Bratislava a Liptovská Mara na Slovensku). Po sérii konfliktů Římské republiky s Keltů v Itálii se Římanům podařilo r.192př. tyto vytlačit za Alpy do Norika, přičemž část Boiů zřejmě odešla za soukmenovci do České kotliny (fáze další výstavby na akropoli Závist – Drda, Rybová 2008).

Markomané a Kvádové – germánská populace ze severu, která se vlivem nepříznivých přírodních podmínek vydala na jih a v roce 62př. donutila Boie opustit svá oppida. Dvě verze původu Boemanů - Část Keltů se rozhodla vrátit do Gallie, část se dohodla s Vindeliky v Manchingu u Ingolstadtu (Wolfgang David - Boier in Bayern 2015) a zabydla se zde, část se přesunula k Bójům do Norika pod Alpami, kteří sem byli vytlačeni Římany po

r.192př. z oblasti italské Boionie (Bologny) a zbytek splynul s nově příchozí generací Germánů. A právě z této populace mohlo s jistou pravděpodobností vzniknout etnikum Boemanů na našem území.

V rámci archeologického průzkumu Manchingu byl objeven v říčním přístavu vedle oppida zlatý poklad Boiských mincí. Jmenovitě 483ks zlatých statérů, ze kterých lze na první pohled identifikovat již ze snímku na internetu statéry z oppid Stradonice, Podmokly, Třísov či Oškobrh. Boiové v Noriku byli r.60př.n.l. vojensky napadeni a poraženi východními sousedy Dáky v čele s Burebistou, a tak odešli podél Dunaje přes Manching zpět do Gallie (Academia.edu, Wolfgang David-Boier zwischen Bayern und Daker). V Gallii se Boiové zapojili do bitvy kmene Helvetů s Caesarem r.58př. u Bibracte, ale byli poraženi. Za slib pomoci Římanům při obléhání Alesie získalo torzo Boiů od Caesara území Haeduů s oppidem Gorgobina u Nevers (80km západně od Bibracte).

Markomané - Germánský kmen Markomanů si podmanil řadu okolních germánských kmenů (Sarmaté, Kvádové atd.) a v šedesátých letech před Kristem se usadil na území dnešních Čech. Samotnému odchodu Boiů předcházelo rituální rozloučení s bohyní na akropoli Závist, zničení svatyně a zapálení chrámu (měsíční trojitá bohyně, obdoba řecké Hekaté z akropole v Athénách, byla uctívána též jako Diana či Artemis a tvořila kultovní objekt magie Boiů). Král Marobud (vláda 9př.±17n.l.), germánský odchovanec v Římě, stál v roce 6n.l. proti Tiberiovi, uzavřel mírovou smlouvu a pak se snažil udržovat s Římany vyvážený vztah. Po léčce náčelníka Cherusků Arminia v Teutoburském lese a zničení Warových legií v roce 9n.l., byly ale germánské kmeny na styku s Římskou říší odsouzeny k zániku. K naplnění tohoto cíle

docházelo postupně a bylo dokonáno až za císaře Marca Aurelia (161÷180+), který nakonec po řadě neúspěšných válek, kdy král Markomanů Ballomar vyplnil Carnuntum, překonal Alpy a oblehl Aquileu, Markomany v 70-tých letech 2.st. drtivě porazil. Aurelius útočil z vojenského tábora Carnuntum (východně od Vídně na Dunaji) a dále z tábora u dnešních Pasohlávek při ústí Jihlavy s Dyjí. Jednalo se o největší vojenský tábor Římanů mezi Dunajem a Rýnem v Mušově na Moravě, pro cca 40tis legionářů, včetně nemocnice. Na Slovensku pak sloužil Římanům skalní ostroh nad Váhom v Trenčíně s vojenským táborem Laugaricio. Vrytý nápis do skály Valeria Maximiana, velitele II.pomocné legie v Laugariciu a později gladiátora v Africe (vzor generála Maxima z megafilmu Gladiátor), je toho neklamným důkazem.

Dílčí závěr č. 1 - Z výše uvedeného vyplývá, že na našem území mohly zůstat k roku 180n.l. pouze zbytky keltských obyvatel Bójů, které byly asimilovány Markomany a Kvády. Po dalších 290let, asi 17 generací, není prakticky žádných zpráv o událostech z prostoru nad oblastí Hercynského pralesa severně od Dunaje a tedy ani o dalším vývoji této populace až do doby příchodu Langobardů do české kotliny po roce 470 po Kristu.

Lze tedy přijmout 1.tezi o původu Boemanů na našem území. Boemané pochází z místní boisko – markomanské, tj. keltsko – germánské populace.

Langobardé – další germánský kmen, který se dostal do pohybu v souvislosti se stěhováním národů (po vstupu Hunů do Evropy a ustavení krále Attily r.434) z oblasti Saska směrem na jih. Králem si tehdy Langobardé v Paderbornu zvolili Agilmunda. Tento germánský kmen sídlil v 1.st.n.l. ještě ve Scanii v jižním Švédsku a postupně se stěhoval stále na jih, až v r.568 začal obsazovat severní Itálii a založil zde Lombardské království. Za krále Langobardů Godehoca, kolem r.480, se kmen usadil v Čechách, možná v oblasti oppida Závist (viz Dolní Břežany, dům 1/82?, Drda,Rybová – Akropole na hradišti Závist, AI 2008). Na území české kotliny se zdržel přes 10 let a pak zahájil roku 493 další přesun do oblasti Moravy a Dunaje (od Brna po Marizell, od Melku po Vídeň), kde mu 1.Italský král Odoacer (476÷493+) r.488 porážkou gótského království Rugiů v Noriku uvolnil prostor.

Klíčová doba pro přijetí 2.teze o původu Boemanů na našem území. Boemané pochází ze Skýtie a do české kotliny se dostali v rámci stěhování národů ještě před Slovany, někdy v době odchodu kmene Langobardů z České kotliny v roce 493. Boemané zaujali místa a osady opuštěné Langobardy.

Tato teze je založena na skutečnosti vyplývající z překladu latinského textu zprávy potomka Boemanů v díle Gesta Hungarorum, jak uvádí V.Tatíček (**KřC-Křížová cesta - Život a dílo opata Božetěcha**, Apropos 2005, str.380n). Prolog začíná slovy magistra:

P.MAGISTRI, QUI ANONYMUS DICTUR, **GESTA HUNGARORUM**

SKUTKY UHRŮ, PRESBYTERA MISTRA, ŘEČENÉHO ANONONYMUS – překlad prologu:

„Presbyter Mistr, kdysi notář Bély, krále Uher, posílá pozdrav svému příteli N. a oznamuje, že splnil jeho žádost. Když jsme totiž kdysi spolu studovali....a četli v trojské historii, tehdy jsi mne požádal, abych tak, jako jsem sepsal trojskou historii a dějiny války s Řeky, vypsál pro

tebe také rodokmen Uherských králů i jejich šlechtě.....“ dle Tatíčka možno přeložit také „.....i své šlechtě.....“. Tento detail v překladu opravňuje k domněnce, že původ Boemana, autora latinského textu, se váže k dějinám Uhrů a mohou být vzdáleně příbuzní, že tedy Boemané táhli ze Skýtie na západ stejně, jako později Uhři (rozbor z pozice 1.dekady 12.století – teze č.8, str.101 zde).

Migrace kmene Langobardů přes střední Evropu do Severní Itálie v průběhu 5. a 6. Století

2. Fáze vývoje území od r.493 do doby příchodu Winidů po r.740

Další vývoj kmene **Boemanů** či **Boemů** pokračoval shodně v případě obou tezí. Boemané se pro čas budoucí stanou původní populací území středu Evropy a projdou časy 6.století a posléze Sámovy říše 7.století společně se Slovany Wendy či Venedy, v sevření říše Franků ze západu a z jihu, když sever střední Evropy obsadili Slované-Veleti Dervanova Srbska, východ Marharii (Moravané) a Merehani (Slováci) a jihovýchod Winidé Valukových Korutan. Boemané-Neslované se ocitli v obklíčení Slávů, ale žili zřejmě se slovanskou populací v míru. Rozhodující zvrát zřejmě nastal až po roce 740 s příchodem Winidů praotce Čecha do České kotliny.

Pro vývoj po roce 500 byla podstatná zřejmě ještě jedna událost. Zpětným pohledem od následujícího vývoje lze odvodit, že kmen Boemanů se dělil na několik větví-rodů. Nejstarší byl asi rod **Vršů** (Hilů), odvozený snad od způsobu lovu ryb do kuželovité proutěné sítě, tzv. vrše, která se kladla do proudu vodního toku jako past. Podkladem tohoto tvrzení jsou plastiky vstupu do krypty v uherské basilice Sv.Petra v Pécsi, zhotovené potomkem Boemanů r.1111. Plastika zobrazuje mimo jiné, předka Vrše, který nese strom vytržený z kořenů. Kořeny nesou tvar osmičky, tvar, který byl Vrši kdysi používán – dvě žluté vrše špičkami proti sobě v modrém poli (J.Setunský, 9.díl přednáškového cyklu 'Odkud jdeme a kam', červen 2018). Pozn: Porovnej se znakem obce Vršovice – městské části Prahy 10 – založené dle

pověsti Vrši za vlády knížete Přemysla & Libuše (žlutá vrš ležatě v modrém poli) .

Hlavním názvem rodu byl ale termín **Hilové**, jejichž slovanská verze přešla do výrazu **Vršovci**. V Evropě se však jejich jména vyskytují se slovním základem ‚HIL‘, či obdobami významu postavení členů rodu, jako ti **žijící nahoře – z dobrého bydlení – staří horních vrstev – horní obydlí**. Tyto tvary přecházely do jazykových mutací podle země, kde se Hilové vyskytovali. **Hauteville – Altavilla – Buonalbergo**. Název kmene Boemané či Boemové by mohl odkazovat na původ **Boemů** od **Boiů**.

Další, neméně důležitou odnož Boemanů, tvořili **Wolfové**. Také jejich jména obsahují tvary se základem slova **wolf, wulf** a později snad i **welf**. Český tvar – **vlk** – jsem ale nezaznamenal. Kromě těchto hlavních rodových větví se vyskytují zřejmě pozdější odnože s odlišnými, vyhraněnými názvy sídel, případně jmen členů, a sice **Havrani**, v jazykových mutacích s předponami německého **Raben** či anglického **Raven** – krkavec. Nyní zpět k roku 493.

Zdá se pravděpodobné, že jedna větev rodu Hilů opustila tehdy Českou kotlinu a pokračovala s Langobardy v tažení dále na jih a posléze do Itálie. V 8.století následoval zisk pozic spolu s lombardskou šlechtou ve střední a jižní Itálii. V závěru se tato odnož Hilů etablovala v Apulii pod názvem **Buonalbergo** (dobré bydlení) a založila zde osadu a hrad stejného jména. První známou postavu byl Ubberto Buonalbergo, hrabě z Ariana (‘1015÷‘1050+).

3.teze - S Langobardy odtáhla z České kotliny po r.490 asi i min.jedna rodová větev Hillů, postupně se v Itálii etablovala, pak působila ve střední Itálii, až založila v Apulii kolem roku 1000 hraběcí rod **Buonalbergo** a osadu stejného jména a stala se hraběcím rodem v Arianu. Název rodu Buonalbergo vychází z názvu složeného ze slov ‚dobrý‘ a ‚bydlení‘ a byl uměle vytvořen jako synonymum k názvu ‚horní bydlení‘ – Hauteville či prostě k názvu Hilové.

Sledujme nyní vývoj událostí na jihu Evropy v Carantanii (Korutanech). Počátkem 6.století sem dorazilo nezávislé Slovanské kmenové seskupení , které se vzápětí ocitlo pod tlakem Avarů, kteří dorazili za nimi. Nevyvážený vztah, kdy Avaři využívali Slovany, na zimu se k nim nastěhovali a zneužívali jejich ženy, se po r.620 vyhroutil, a to nejen na jihu, a sjednocené kmeny pod vedením franckého kupce Sába, v tzv. Sámově říši (624÷659), Avarský kaganát porazily. V místě styku etnik však již došlo ke vzniku společné avarsko-slovanské kultury a genetickému smíšení. Sílíci vliv Slovanů pod Sámem vedl Franky k napadení Sámovy říše, ale roku 631 byli Frankové v bitvě u Wogastisburgu poraženi. Tato zpráva z *Historia Francorum*, Fredegarovy kroniky sepsané v 7.st. Fredegarem Scholastikem, část IV. a z ní odvozené další zprávy – *Gesta Dagoberti I. regni Francorum* – Děje Dagoberta, kr.Franků z opatství Saint Denis a tendenčně zaznamenané *Libellus de conversione Bagoariorum et Carantonorum* – Obrácení Bavorů a Korutanců k víře k roku 741(3) v memorandu, asi z pera salzburžského Arcib.Adalwina proti Metodějovi a jeho nárokům na Pannonii z r.870, jsou jedinými relevantními, písem.záznamy. Naposledy zmíněný dokument je vzorově zhodnocen stejnou metodou (jako v tomto příspěvku) špičkovým odborníkem na středověk, Dušanem Třeštíkem (Vznik Velké Moravy – Lidové noviny 2008, str.38n), a to křížovou prověrkou uváděných faktů a jejich korekcí.

‘Conversio’: „...Za časů slavného krále Franků Dagoberta byl vévodou onoho národa jakýsi Slovan(?) jménem Samo, žijící v Korutansku(?). Ten přikázal zabít příšlé kupce krále Dagoberta a oloupil je.....král poslal vojsko, aby pomstilo škodu, kterou mu Samo způsobilti takto učinili a uvedli je v královo poddanství(?)......poté začali tytéž Korutance těžce stíhat útoky Hunové (Avaři). I byl tehdy jejich vévodou Borut a ten vzkázal Bavorům.....a požádal je, aby mu přispěli na pomoc(?).Ti také spěšně přitáhli a Huny porazili, zajistili si Korutance a uvedli je do poddanství králů, i jejich sousedy, a odvedli si s sebou do Bavor rukojmí. Mezi nimi byl Borutův syn Cacatius a synovec Chotimír (aby byli vychováni v mravu křesťanském)....“

Střední Evropa 7.století byla vesměs pohanská a tlak Franků prostřednictvím Bavorského vévody Odila (736÷18.1.748+) na křest populace Carantanie knížete Boruta (740÷‘750+), cháпали zdejší Slované – Winidé, jako útok na jejich svobodu a snahu o poddanství s pravidelnou povinností placení tributu.

Předložené řešení knížete Boruta k chystané invazi Bavorů, tedy podvolení se Frakům a přijetí křesťanství, zaobalené do pomoci proti útočícím pohanům-Avarům, část družin Winidů musela evidentně odmítnout (to je ten střipek poznání).

4.teze - V období po roce 740 opustila skupina několika družin slovanských **Winidů** pod vedením **Praotce Čecha** své území v Carantánii (Korutanech). Důvodem mohlo být rozhodnutí knížete Boruta podvolit se Bavorům a dát se pokřtít. Skupina Winidů odtáhla za Alpy na sever a usadila se na území Boemanů v oblasti České kotliny.

Schema osidlování Střední Evropy v rámci stěhování národů od 5. do 9.století a příchod Praotce Čecha

